

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

**Sondaj privind accesul la finanțare al
companiilor nefinanciare din România
și capacitatea acestora de a face față unor
condiții financiare nefavorabile**

Decembrie 2015

Sinteză

Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile (FCNEF) surprinde opiniile sectorului real cu privire la: (i) cele mai presante probleme în desfășurarea activității, (ii) disponibilitatea și evoluția surselor de finanțare, (iii) rata de succes în accesarea finanțării de la bănci și IFN și în accesarea fondurilor europene, (iv) relația firmelor cu băncile și IFN, (v) percepția privind costul finanțării, (vi) nivelul maxim suportabil privind rata dobânzii și efectele unor posibile evoluții nefavorabile ale ratei dobânzii, (vii) percepția asupra implicațiilor unei posibile aprecieri/deprecieri a monedei naționale etc. Analiza este realizată pe baza răspunsurilor companiilor¹ la sondajul menționat, perioada investigată este aprilie - septembrie 2015, iar principalele concluzii sunt următoarele:

- Potrivit companiilor, **principalii indicatori financiari** au avut evoluții mixte în perioada investigată (aprilie – septembrie 2015), similar exercițiului anterior.
- În ceea ce privește **problemele presante** cu care se confruntă acestea, fiscalitatea, concurența și lipsa cererii se mențin, în această ordine, în clasamentul alegerilor companiilor.
- Ponderea companiilor care au declarat că **accesul la finanțare** reprezintă o problemă presantă a fost similară cu cea din perioada anterioară (15 la sută dintre firme), dar majoritatea firmelor au raportat că nu au solicitat credite de la instituțiile financiare în perioada aprilie – septembrie 2015 (57 la sută dintre firme). Analizând doar companiile care au apelat la finanțare în perioada aprilie – septembrie 2015, procentul companiilor care au declarat că accesul la finanțare continuă să reprezinte o problemă mai presantă este de 20 la sută.
- Similar exercițiului precedent, pentru perioada aprilie – septembrie 2015, rezultatele cu privire la **dificultățile majore întâmpinate în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN** se mențin. Piedicile majore întâmpinate de către companii în accesarea de finanțare sunt: cerințele privind valoarea sau tipul garanției, nivelul prea ridicat al dobânzilor și al comisioanelor și clauzele contractuale.
- **Apelarea la fonduri europene** se menține la un nivel foarte scăzut. Companiile continuă să se bazeze preponderent **pe finanțarea internă** (44 la sută dintre respondenți au optat pentru reinvestirea profitului sau vânzarea de active ca sursă de finanțare).
- Majoritatea companiilor nefinanciare au declarat, similar exercițiilor precedente, că intenționează să își mențină sau să își reducă **gradul de îndatorare bancară**, dar ponderea acestora este în scădere: 56 la sută dintre firme nu ar lua un credit în lei și 62 la sută dintre firme nu ar lua un credit în euro, indiferent de cost.

¹ Eșantionul utilizat în *Sondajul FCNEF* conține circa 10.500 de companii nefinanciare, este reprezentativ la nivel național și regional, iar extragerea companiilor incluse în sondaj este realizată prin procedee statistice specifice cu respectarea criteriilor privind i) clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații), ii) sectorul de activitate (conform CAEN Rev. 2) și iii) regiuni de dezvoltare.

- *Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții nefavorabile privind rata dobânzii* este scăzută, astfel aproximativ o treime din companii spun că ar fi afectate de o majorare între 1 și 3 puncte procentuale a ratei dobânzii, atât la lei, cât și la euro. Cele mai multe companii cu credite în lei se finanțează la o rată a dobânzii între 3 și 5 la sută, iar majoritatea firmelor cu credite în euro se finanțează la o rată medie a dobânzii între 2 la sută și 4 la sută.

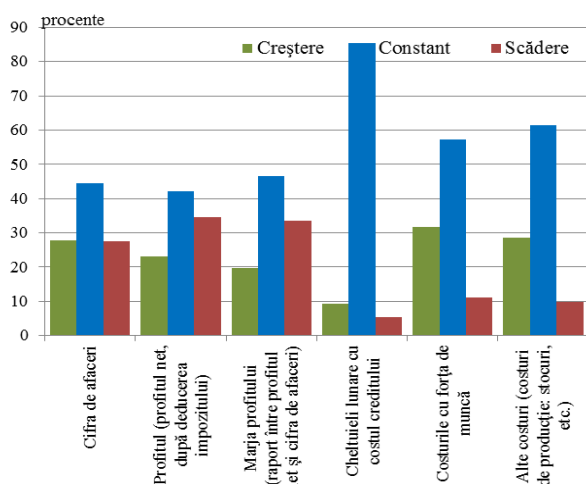
A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare

(A1) Cadrul economic general al companiilor nefinanciare

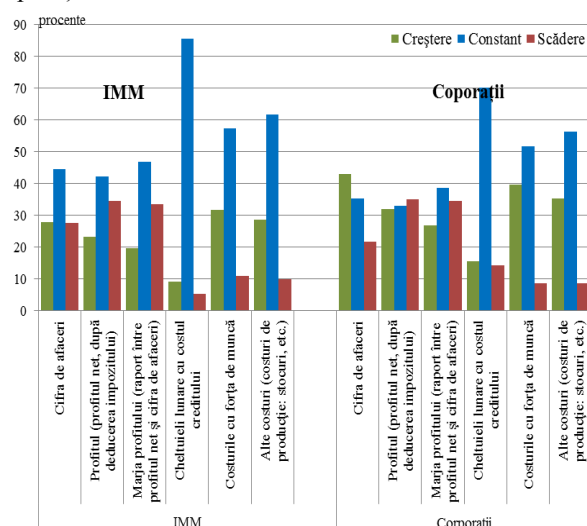
Evoluția principalilor indicatori financiari ai companiilor

În perioada aprilie-septembrie 2015, pentru principalii indicatori financiari s-au consemnat evoluții mixte, conform datelor raportate de companii (Grafic 1). Pe de o parte, un număr mai ridicat de companii au constatat o creștere a cifrei de afaceri, profitului și marjei profitului net, iar pentru rezultatul exercițiului curent nu au fost raportate schimbări majore comparativ cu exercițiul precedent. Pe de altă parte, 32 la sută dintre companiile chestionate au menționat o creștere a costurilor cu forța de muncă în perioada aprilie-septembrie 2015 (față de 24 la sută în exercițiul precedent).

Grafic 1: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada aprilie-septembrie 2015, pentru companiile nefinanciare

Grafic 2: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada aprilie-septembrie 2015, pentru IMM și corporații

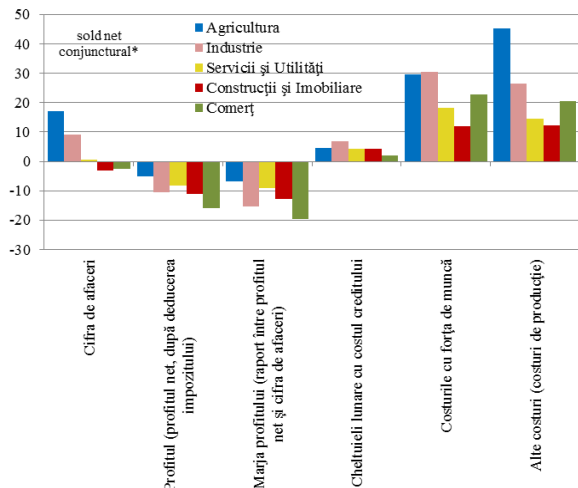

Analizând informațiile raportate după criteriul dimensiunii firmelor, se observă că o pondere mai ridicată de corporații, comparativ cu sectorul IMM, au raportat atât performanțe economice superioare, cât și costuri mai ridicate de funcționare și la creditele din portofoliu (Grafic 2). Din punct de vedere al sectorului de activitate, companiile din agricultură se mențin în fruntea clasamentului privind ponderea firmelor care au raportat îmbunătățirea indicatorilor economici (Grafic 3).

Referitor la gradul de îndatorare (calculat ca raport între datorii și active), un procent de peste 50 la sută dintre companii au declarat că gradul de îndatorare s-a menținut neschimbat în perioada aprilie – septembrie 2015 (Grafic 4). Pentru exercițiul curent de raportare, comparativ cu

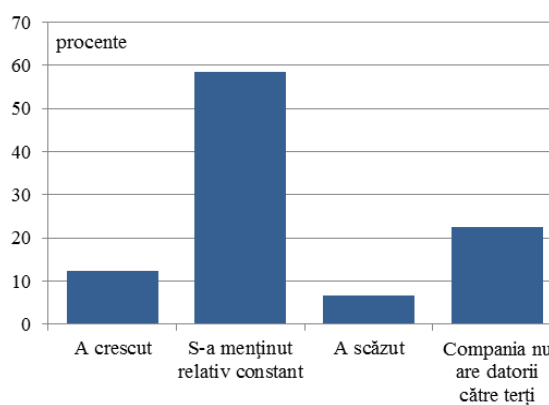
semestrul precedent, se observă scăderea numărului companiilor care nu înregistrează datorii către terți.

Grafic 3: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada aprilie-septembrie 2015, pe principalele sectoare economice

Notă: sold net conjunctural este calculat ca diferență între ponderea celor care au notat o evoluție ca fiind ascendentă și ponderea celor care au notat o evoluție ca fiind descendentă.

Grafic 4: Evoluția raportului datorii/active în perioada aprilie-septembrie 2015, pentru companiile nefinanciare

Cele mai presante probleme ale companiilor

Datele raportate de către companii indică faptul că, în comparație cu semestrul precedent, a crescut ușor ponderea companiilor care declară că problemele presante cu care se confruntă au avut un impact moderat. În opinia firmelor, fiscalitatea, concurența și lipsa cererii se mențin, în această ordine, ca fiind cele mai presante probleme cu care se confruntă acestea în desfășurarea activității (Grafic 5). Accesul la finanțare continuă să reprezinte o problemă presantă doar pentru 15 la sută dintre companii, similar exercițiilor precedente.

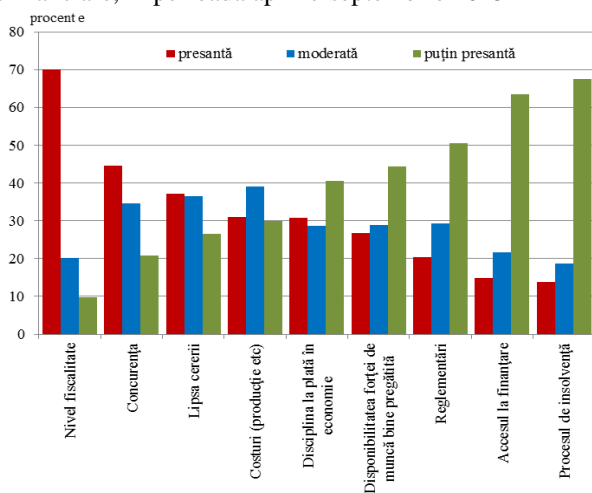
Ponderea companiilor care percep accesul la finanțare ca fiind o problemă presantă, atât în cazul celor care au declarat că au nevoie de finanțare de la bănci și/sau IFN, cât și a celor care nu consideră necesară o astfel de finanțare, s-a menținut relativ constantă (22 la sută, respectiv 8 la sută), comparativ cu semestrul anterior. De asemenea, pentru companiile care au apelat la finanțare în perioada aprilie – septembrie 2015, accesul la finanțare continuă să reprezinte o problemă mai presantă (20 la sută), decât pentru firmele care nu au apelat la finanțare (12 la sută).

Companiile care înregistrează întârzieri la plata creditelor mai mari de 90 de zile percep mult mai acut majoritatea problemelor întâmpinate în desfășurarea activității decât cele care dețin credite performante, cu excepția nevoii de forță de muncă mai bine pregătită. Cel mai mare ecart în răspunsurile celor două categorii de companii se remarcă în cazul procesului de insolvență (propriu sau al partenerilor comerciali), problemă care este percepută ca fiind mult mai presantă

de către companiile care dețin credite neperformante (47 la sută, respectiv 20 la sută în cazul firmelor cu credite performante).

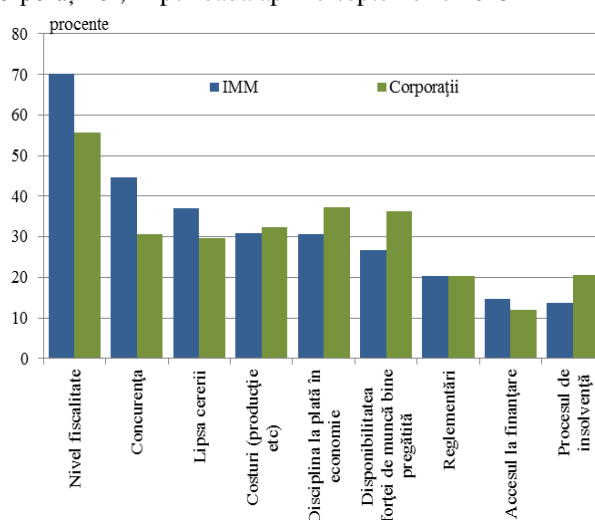
Din punct de vedere al analizei în structură, o pondere semnificativ mai mare a IMM, comparativ cu sectorul corporațiilor, apreciază fiscalitatea, concurența și lipsa forței de muncă bine pregătite ca fiind probleme presante (Grafic 6). Analizând după sectorul de activitate al companiilor, este de remarcat că, în timp ce în semestrul anterior companiile din agricultură au indicat fiscalitatea ca fiind o problemă presantă într-o pondere mai mică decât totalul companiilor sau decât companiile din alte sectoare de activitate, pentru perioada aprilie – septembrie 2015 firmele din agricultură au resimțit cel mai acut această problemă.

Grafic 5: Cele mai presante probleme ale companiilor nefinanciare, în perioada aprilie-septembrie 2015

Notă: întrebare cu grilă de notare (de la 1- problemă foarte presantă, la 5- problemă foarte puțin presantă), unde atributul *presantă* se referă la notele 1 și 2, atributul *moderată* se referă la nota 3 și atributul *puțin presantă* se referă la notele 4 și 5.

Grafic 6: Cele mai presante probleme ale IMM și corporațiilor, în perioada aprilie-septembrie 2015

Notă: întrebare cu grilă de notare (de la 1- problemă foarte presantă, la 5- problemă foarte puțin presantă), unde s-a luat în considerare doar unde atributul *presantă* (notele 1 și 2).

Principalii parteneri comerciali ai companiilor nefinanciare în 2014

Cu privire la principalii parteneri comerciali, s-a menținut situația înregistrată semestrul anterior. IMM au realizat cea mai mare parte a cifrei de afaceri aferentă anului 2014 din relații comerciale cu firme românești cu capital majoritar autohton și din comerțul cu amănuntul cu gospodării ale populației, în timp ce corporațiile au realizat cele mai multe venituri din comerț cu firme din străinătate și cu firme românești cu capital majoritar autohton. O pondere mult mai mare de corporații decât de IMM și-au realizat cea mai mare parte a cifrei de afaceri din activități comerciale cu instituțiile statului (16 la sută, respectiv 4 la sută). Dintre companiile cu credite neperformante majoritatea firmelor au declarat că cea mai mare parte a cifrei de afaceri este realizată din activitatea desfășurată pentru firme românești cu capital majoritar autohton.

(A2) Disponibilitatea surselor de finanțare pentru companii

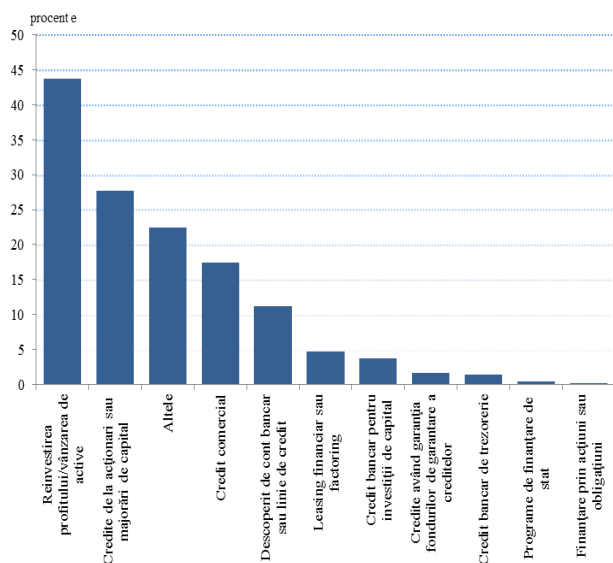
Principalele surse de finanțare ale companiilor

Situația surselor de finanțare pentru perioada aprilie – septembrie 2015 s-a menținut neschimbată, comparativ cu semestrul anterior, reinvestirea profitului sau vânzarea de active pentru finanțarea activității continuând să reprezinte cea mai uzitată sursă de finanțare de către companii (44 la sută, Grafic 7). Creditele de la bănci și/sau IFN, similar exercițiilor precedente, nu reprezintă o formă de finanțare preferată de companii, deși se observă o ușoară creștere a ponderii firmelor care au apelat la finanțare de la instituțiile financiare. Numărul firmelor care au apelat la credite având garanția fondurilor de garantare în perioada aprilie – septembrie 2015 a crescut ușor față de semestrul anterior (creștere de 1 punct procentual).

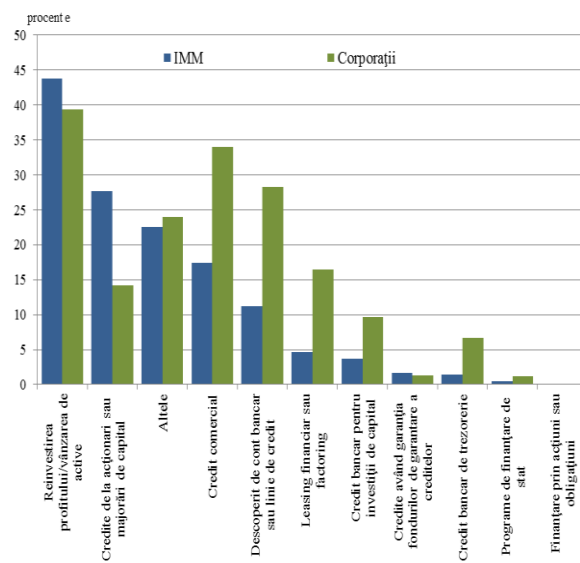
Firmele care înregistrează întârzieri la credite de peste 90 de zile apelează într-o proporție mai ridicată la surse de finanțare alte decât cele de la bănci și/sau IFN, comparativ cu companiile care sunt performante în onorarea serviciului datoriei la instituții de credit.

Similar exercițiilor precedente, în perioada aprilie – septembrie 2015, corporațiile au apelat într-o măsură mai mare la finanțare bancară, comparativ cu IMM (de exemplu în cazul descoperitului de cont, 28 la sută din corporații, respectiv 11 la sută din IMM) (Grafic 8).

Grafic 7: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada aprilie-septembrie 2015, pentru companiile nefinanciare

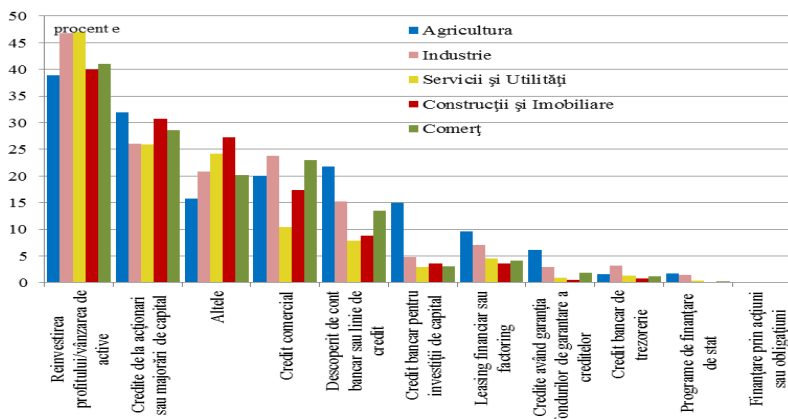

Grafic 8: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada aprilie-septembrie 2015, pentru IMM și corporații

Totodată, firmele din agricultură au dovedit cea mai ridicată apetență pentru credite de la instituții financiare, similar semestrului anterior (Grafic 9).

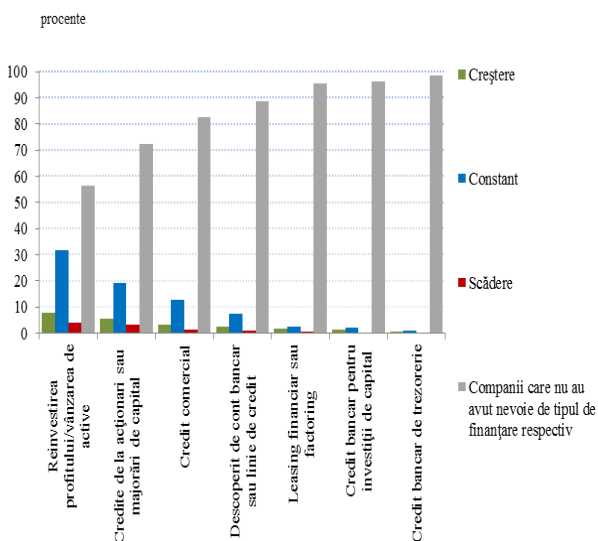
Grafic 9: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada aprilie-septembrie 2015, pe principalele sectoare de activitate

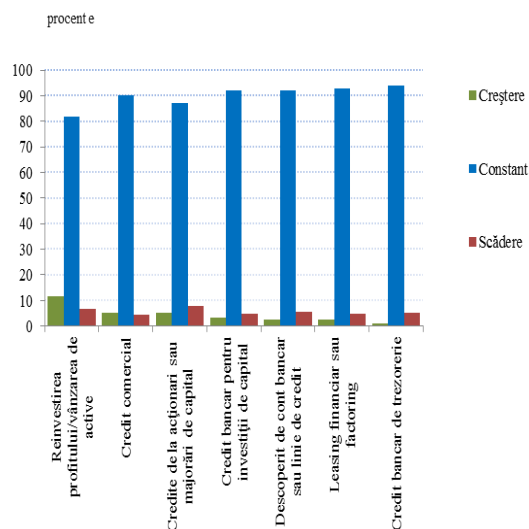
Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor și perspective pentru următoarele 6 luni (octombrie 2015 - martie 2016)

Cea mai mare parte a companiilor nu indică modificări importante ale disponibilității principalelor surse de finanțare pentru perioada analizată (aprilie – septembrie 2015, Grafic 10) sau pentru perioada următoare (octombrie 2015 - martie 2016, Grafic 11). Dintre sursele de finanțare analizate, modificarea cea mai importantă este identificată în cazul profitului reinvestit și/sau vânzarea de active din patrimoniul firmei, care este evaluată ca fiind în creștere de către 8 la sută în perioada aprilie-septembrie 2015, și respectiv de către 12 la sută dintre companii pentru semestrul următor.

Grafic 10: Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare în perioada aprilie-septembrie 2015

Grafic 11: Perspective de evoluție a principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare pentru perioada octombrie 2015 – martie 2016

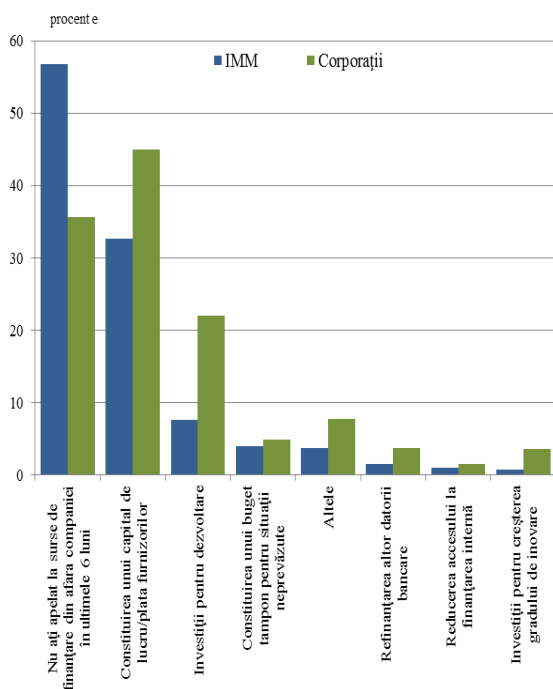

Destinații ale finanțării atrase de companiile nefinanciare

Majoritatea companiilor nefinanciare (57 la sută dintre respondenți, în scădere de la 66 la sută în semestrul precedent) nu au apelat la surse de finanțare externe firmei în perioada aprilie – septembrie 2015, în timp ce 33 la sută au folosit astfel de finanțări pentru constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor (în creștere de la 26 la sută în semestrul anterior).

În structură, analizând după dimensiunea firmei, se observă o situație similară celei înregistrate în exercițiul precedent. Astfel, o pondere mai ridicată a corporațiilor, comparativ cu IMM, a canalizat finanțarea către constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor și către realizarea de investiții pentru dezvoltare (45 și 22 la sută din corporații, respectiv 33 și 8 la sută în cazul IMM, Grafic 12). Comparativ cu totalul companiilor, firmele din agricultură se mențin cele mai interesate în a orienta finanțările atrase către investiții pentru dezvoltare (24 la sută din firmele din agricultură).

Grafic 12: Principalele destinații ale finanțării atrase de IMM și corporații, în perioada aprilie-septembrie 2015

industrie au înregistrat cel mai mare succes în a aplica și a primi în totalitate sumele solicitate (31 la sută, respectiv 21 la sută în perioada aprilie – septembrie 2015, Grafic 13).

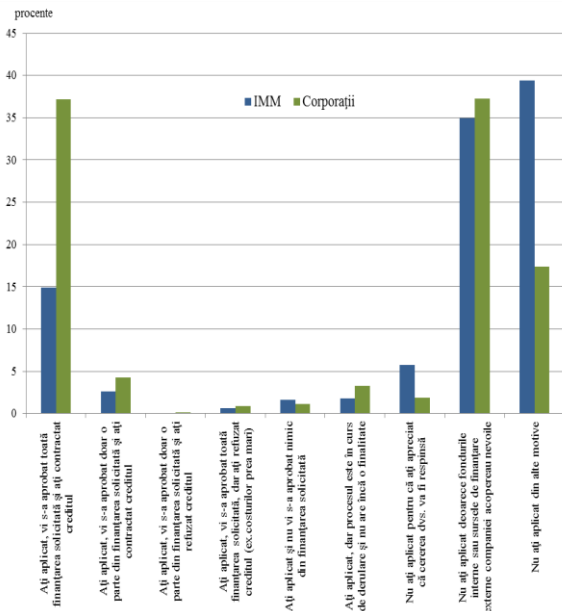
Accesarea de finanțare de la bănci și IFN

Potrivit raportărilor companiilor, cele mai multe dintre acestea nu au aplicat în perioada aprilie – septembrie 2015 pentru a obține finanțare de la bănci și/sau IFN (80 la sută). Ponderea firmelor care au primit suma totală solicitată dintre cei care au aplicat pentru finanțare la instituțiile financiare a rămas aproximativ neschimbată (78 la sută).

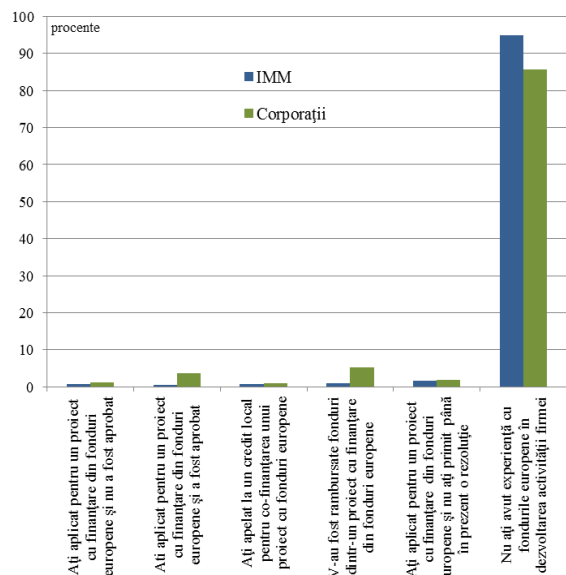
Ponderea corporațiilor care au aplicat pentru finanțare de la bănci și/sau IFN și care au primit suma totală solicitată, relativ la totalul companiilor respondente, este net superioară ponderii IMM (37 la sută, respectiv 15 la sută).

Analizând după sectorul de activitate, se remarcă menținerea situației din semestrul precedent: firmele din agricultură și cele din

Grafic 13: Accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada aprilie-septembrie 2015

Grafic 14: Accesarea fondurilor europene în perioada aprilie-septembrie 2015, de către IMM și corporații

Accesarea de fonduri europene

Similar exercițiilor precedente, companiile nu arată o apetență ridicată pentru a accesa fonduri europene nerambursabile. Mai mult, pentru perioada aprilie – septembrie 2015, se remarcă scăderea ponderii firmelor cărora le-au fost rambursate fonduri europene, comparativ cu semestrul precedent.

Analizând în structură, se observă o situație similară celei din exercițiul precedent (Grafic 14). Astfel, în perioada aprilie – septembrie 2015, corporațiile, firmele din agricultură, firmele exportatoare, companiile care au aplicat pentru finanțare de la bănci și/sau IFN și companiile care consideră accesul la finanțare o problemă presantă au fost mai active decât categoriile complementare în a accesa fonduri europene.

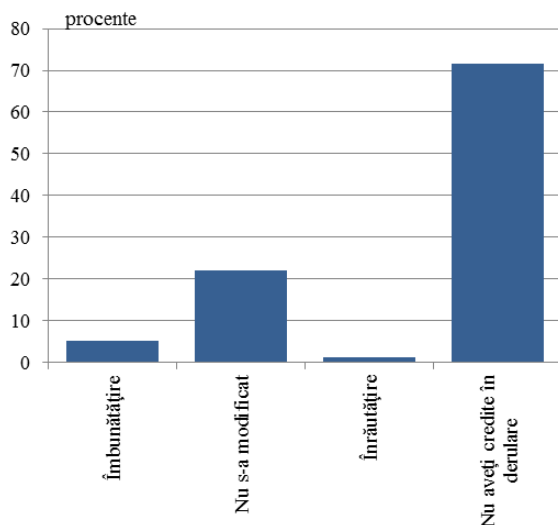
(A3) Condițiile și factorii de influență privind accesul la finanțare al companiilor

Relația companiilor cu băncile și IFN și percepția companiilor asupra termenilor și condițiilor

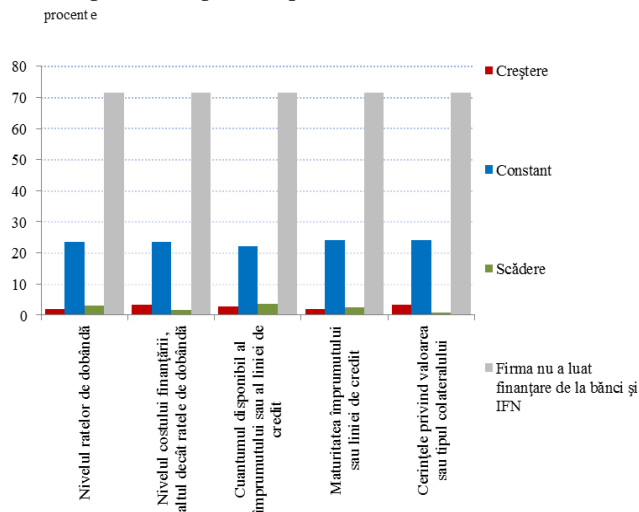
Similar exercițiilor anterioare, majoritatea firmelor au declarat că nu au credite în derulare, dar ponderea acestora este în scădere comparativ cu semestrul anterior (72 la sută față de 79 la sută, Grafic 15). Față de semestrul precedent, ponderea firmelor care au raportat o îmbunătățire a

relațiilor cu instituțiile financiare de la care au contractat credite nu a cunoscut modificări majore (5 la sută, în perioada aprilie – septembrie 2015).

Grafic 15: Relația companiilor nefinanciare cu băncile și IFN, în perioada aprilie-septembrie 2015

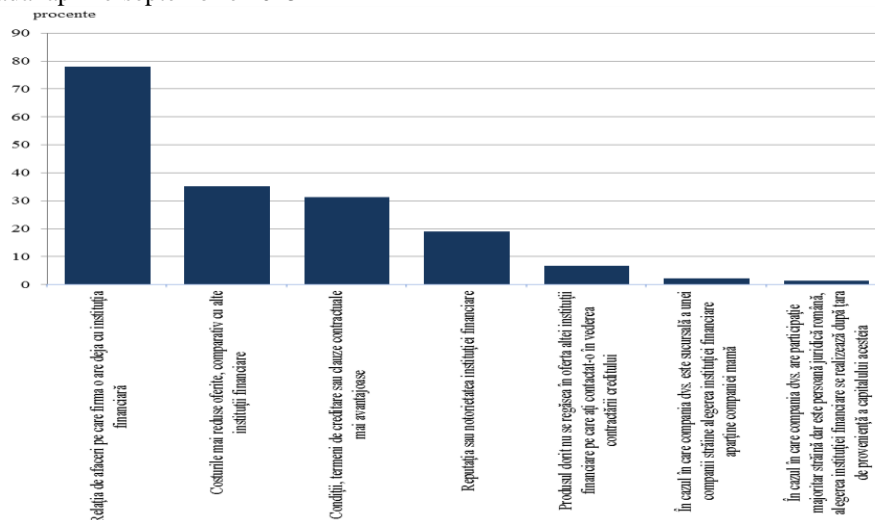

Grafic 16: Percepția companiilor nefinanciare cu credite în derulare, asupra termenilor și condițiilor aplicate de bănci și IFN, în perioada aprilie-septembrie 2015

De asemenea, nu s-au înregistrat modificări notabile cu privire la opinia companiilor asupra condițiilor atașate creditelor deținute, majoritatea acestora considerând că aceste condiții s-au menținut constante în perioada aferentă cercetării (aprilie - septembrie 2015, Grafic 16).

Grafic 17: Motivele pentru care companiile nefinanciare au apelat la instituțiile financiare de la care au luat credite în perioada aprilie-septembrie 2015

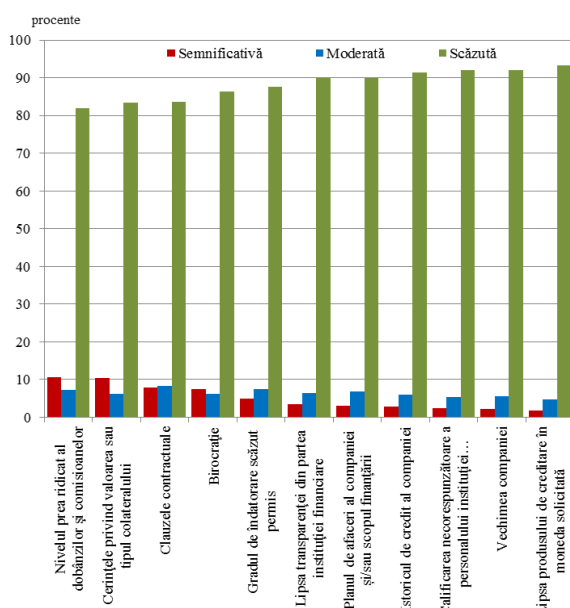
În alegerea unei instituții financiare în vederea contractării unui credit, companiile s-au ghidat în primul rând după relația de afaceri pe care o aveau deja stabilită cu respectiva instituție de credit sau IFN (circa 78 la sută dintre firmele care au contractat un credit în perioada aprilie - septembrie 2015), și apoi după costurile cele mai reduse și condițiile, termenii de creditare sau

clauzele contractuale mai avantajoase, în această ordine, similar semestrului precedent (Grafic 17).

Principalele dificultăți întâmpinate de companii în accesarea de finanțare de la bănci și IFN

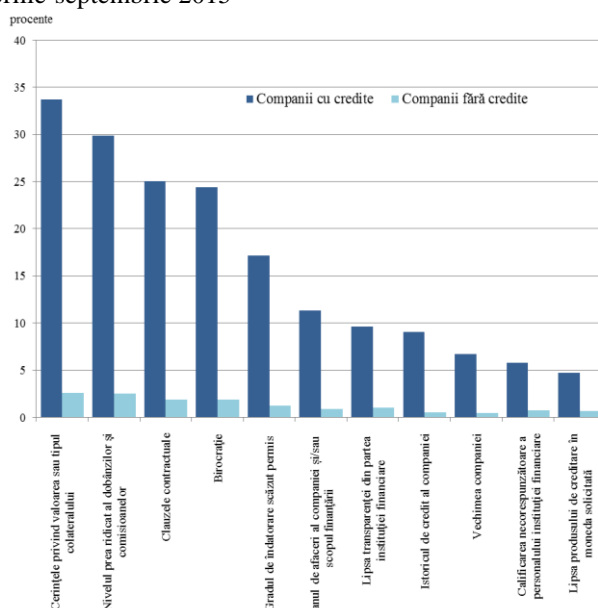
Dificultățile majore întâmpinate de către companiile respondente în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN, pentru perioada aprilie – septembrie 2015, au rămas aceleași ca și în semestrul precedent: cerințele privind valoarea sau tipul garanției, nivelul prea ridicat al dobânzilor și al comisioanelor și clauzele contractuale (Grafic 18).

Grafic 18: Dificultățile întâmpinate de companiile nefinanciare în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada aprilie-septembrie 2015

Notă: * întrebare cu grilă de notare (de la 1 - foarte mare, la 5 - foarte scăzută sau fără impact), unde atributul *semnificativă* se referă la notele 1 și 2, atributul *moderată* se referă la nota 3 și atributul *scăzută* se referă la notele 4 și 5.

Grafic 19: Dificultăți semnificative întâmpinate de companiile nefinanciare cu credite și fără credite, în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada aprilie-septembrie 2015

Notă: * întrebare cu grilă de notare (de la 1 - foarte mare, la 5 - foarte scăzută sau fără impact), unde s-a luat în considerare doar unde atributul *semnificativă* (notele 1 și 2).

În ceea ce privește comparația dintre firmele care dețin credite neperformante și a celor care și-au onorat cu succes serviciul datoriei către instituțiile financiare, nu se observă diferențe majore în amplitudinea cu care acestea percep dificultățile majore întâmpinate în accesarea de finanțare bancară. De remarcat este faptul că pentru companiile care dețin credite neperformante, istoricul de plată nu reprezintă o dificultate majoră decât pentru 9 la sută dintre acestea.

În comparația corporații versus IMM, primele resimt într-o proporție mai ridicată impactul majorității dificultăților întâmpinate în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN. Totodată, firmele cu credite percep cu o amplitudine mai ridicată dificultățile majore întâmpinate, decât firmele care nu dețin credite la bănci și/sau IFN (Grafic 19).

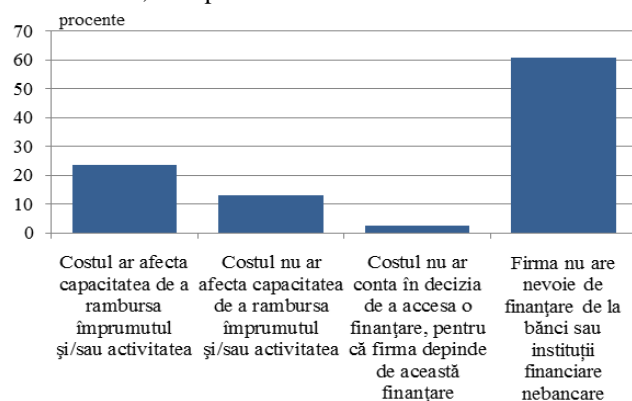
B. Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții financiare nefavorabile

(B1) Percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii)

Percepția asupra influenței costului de finanțare

Majoritatea firmelor au declarat că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare (61 la sută), proporția fiind ușor sub cea înregistrată în sondajul anterior (64 la sută în martie 2015). Ponderea companiilor care consideră că nivelul actual al costului de finanțare ar afecta activitatea sau capacitatea companiei de a rambursa împrumutul a rămas aproximativ aceeași (24 la sută din total companii în septembrie 2015, față de 23 la sută în martie 2015), (Grafic 20).

Grafic 20: Costul finanțării pentru companiile nefinanciare, în septembrie 2015

IMM continuă să considere într-o proporție mai ridicată decât corporațiile că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare (61 la sută din IMM față de 46 la sută din corporații), dar diferența este în scădere pe fondul creșterii ponderii corporațiilor (de la 25 la sută în martie 2015). Cu toate acestea, o parte importantă a corporațiilor continuă să declare că nivelul costului finanțării nu ar afecta capacitatea de rambursare a împrumutului și nici activitatea companiei (31 la sută în septembrie 2015).

Percepția asupra unui nivel maxim suportabil al ratei dobânzii la credite

Majoritatea companiilor nefinanciare declară că intenționează să își mențină sau să își reducă gradul de îndatorare bancară, asemenea exercițiilor precedente, dar ponderile sunt în scădere: 56 la sută dintre firme nu ar lua un credit în lei și 62 la sută dintre firme nu ar lua un credit în euro, indiferent de cost.

Analizând răspunsurile firmelor care declară că nu ar lua credite, cea mai mare parte a companiilor (25 la sută în cazul creditului în lei și 29 la sută în cazul creditului în euro) spun că ar accesa un credit la nivelurile cele mai scăzute de dobândă, conform opțiunilor oferite de sondaj (între 0,1 la sută și 3 la sută atât pentru creditele în lei, cât și pentru creditele în euro).

Relativ la ratele medii de dobândă pentru creditele în stoc acordate companiilor nefinanciare (respectiv 5,2 la sută la creditele în lei și 4,1 la sută la creditele în euro, la momentul de referință septembrie 2015), doar 4 la sută dintre companii ar fi acceptat o rată a dobânzii maxime între 5 și 7 la sută pentru un credit în lei și doar 8 la sută ar fi acceptat o finanțare având o rată maximă a dobânzii între 3 și 5 la sută pentru un credit în euro.

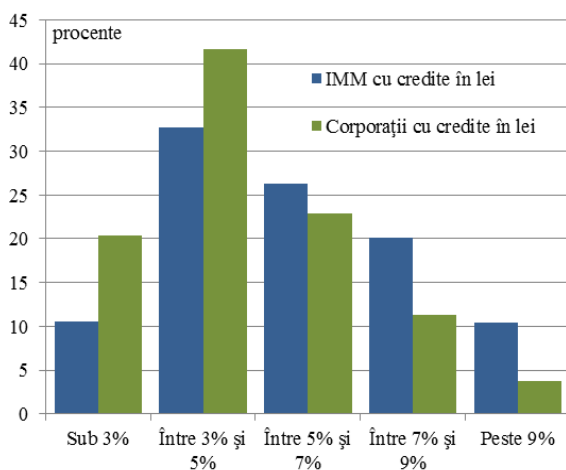
Percepția asupra unor posibile evoluții nefavorabile privind rata dobânzii

Cele mai multe companii cu credite în lei se finanțează la o rată a dobânzii între 3 și 5 la sută (34 la sută) și majoritatea firmelor cu credite în monedă națională declară că ar fi afectate de o creștere între 1 și 3 puncte procentuale a costului pentru creditul în lei (29 la sută).

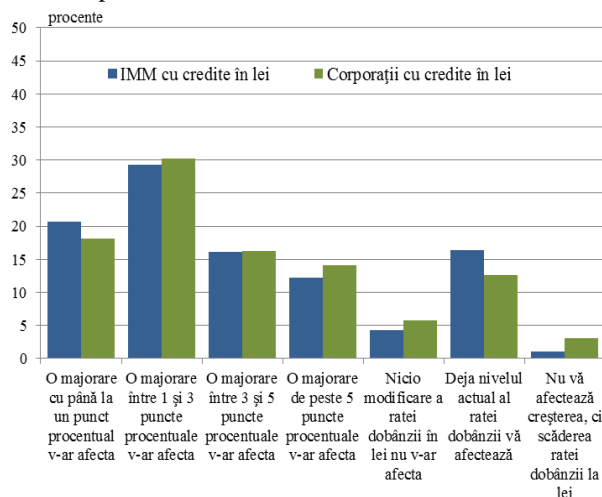
Majoritatea firmelor cu credite în euro spun că s-au finanțat la o rată medie a dobânzii între 2 la sută și 4 la sută (41 la sută dintre companiile cu credite în euro), în timp ce 33 la sută dintre companiile cu credite în euro declară că activitatea și/sau capacitatea de rambursare a creditului le-ar fi afectată semnificativ de o majorare a costului finanțării între 1 și 3 puncte procentuale.

Corporațiile, relativ la IMM, tind să beneficieze de rate de dobândă mai scăzute (Grafic 21 și Grafic 22), dar au un comportament similar cu IMM în ceea ce privește suportabilitatea șocurilor de creștere a ratelor dobânzilor (Grafic 23 și Grafic 24).

Grafic 21: Rata medie a dobânzii la creditele în lei pentru companiile nefinanciare care dețin credite în lei, în septembrie 2015

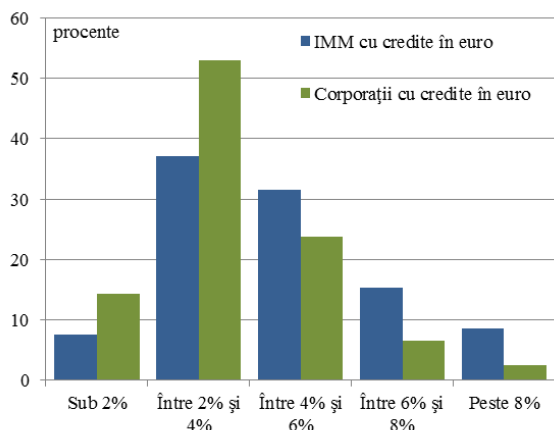

Grafic 22: Percepția companiilor nefinanciare asupra unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la credite în lei, în septembrie 2015

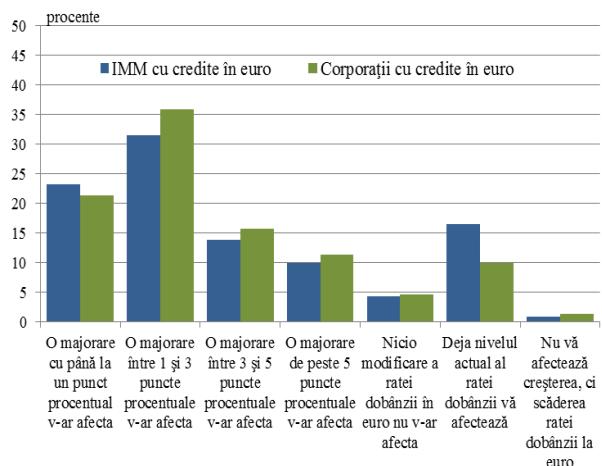

În raport cu ratele medii de dobândă pentru creditele în stoc acordate companiilor nefinanciare, se observă că 26 la sută dintre firmele care dețin credite în lei, respectiv 30 la sută dintre cele cu credite în euro declară că beneficiază de o rată a dobânzii apropiată de ratele medii la creditele în stoc în lei (5,2 la sută), respectiv la creditele în stoc în euro (4,1 la sută, septembrie 2015).

Grafic 23: Rata medie a dobânzii la creditele în euro pentru companiile nefinanciare care dețin credite în euro, în septembrie 2015

Grafic 24: Percepția companiilor nefinanciare asupra impactului unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la credite în euro, în septembrie 2015

(B2) Percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro

Percepția asupra unei eventuale depreciere a monedei naționale

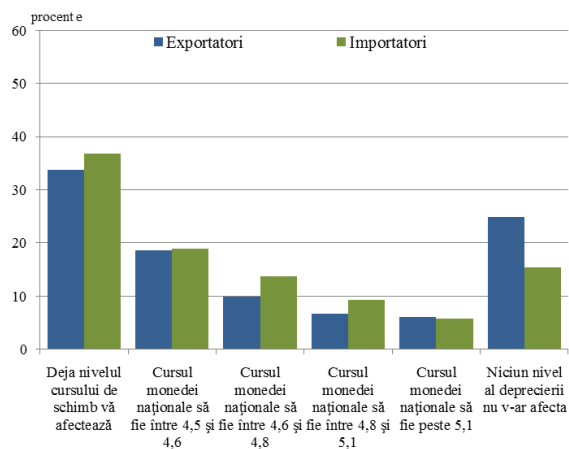
Percepțiile privind deprecierea monedei naționale față de euro se mențin eterogene, astfel firmele au declarat în proporții egale fie că se simt afectate de nivelul actual al cursului de schimb, fie că nu ar fi afectate de nici un nivel de depreciere al acestuia (36 la sută dintre companii).

În structură, deprecierea monedei naționale ar putea afecta într-o proporție mai ridicată importatorii (Grafic 25) și companiile cu credite în euro, în special prin nivelul actual al cursului sau printr-o potențială depreciere marginală (între 0,1 și 3 la sută).

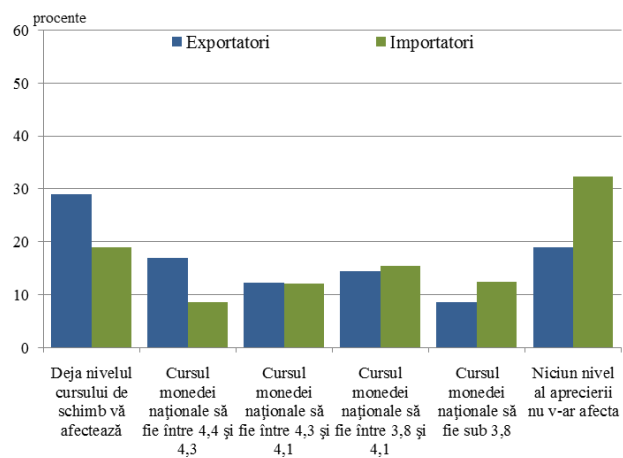
Percepția asupra unei eventuale aprecieri a monedei naționale

Mare parte a firmelor declară că nici un nivel al aprecierii nu le-ar afecta (44 la sută), în timp ce 23 la sută indică drept problematic nivelul actual al cursului de schimb. În structură, exportatorii (Grafic 26) ar fi cei mai afectați de o posibilă apreciere a monedei naționale.

Grafic 25: Percepția companiilor exportatoare și importatoare asupra impactului unei posibile depreciere a monedei naționale, în septembrie 2015

Grafic 26: Percepția companiilor exportatoare și importatoare asupra impactului unei posibile aprecieri a monedei naționale, în septembrie 2015

Anexă: Metodologie sondaj

Sondajul este efectuat semestrial de BNR în lunile martie și septembrie. Are la bază un chestionar care este transmis unui eșantion de aproximativ 10 500 de companii nefinanciare, dintre care circa 85% sunt IMM, corporațiile fiind incluse exhaustiv.

Eșantionul este reprezentativ la nivel național și regional și este extras prin procedee statistice, după următoarele criterii:

- clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații)²;
- sector de activitate, conform încadrării în CAEN Rev.2;
- regiuni de dezvoltare.

Structura eșantionului după criteriile de extragere a acestuia se prezintă astfel:

- După mărime: 33% microîntreprinderi, 24% companii mici, 23% companii mijlocii, 13% corporații și 4% IMM atipice (Grafic A1);
- După principalele sectoare de activitate: 3% în agricultură, 21% în industrie, 26% în servicii și utilități, 10% în construcții și imobiliare și 40% în comerț (Grafic A2);
- După regiunile de dezvoltare: 10% Nord-Est, 10% Sud-Est, 11% Sud-Muntenia, 6% Sud-Vest, 9% Vest, 10% Nord-Vest, 12% Centru, 3% Ilfov, 25% București (Grafic A3).

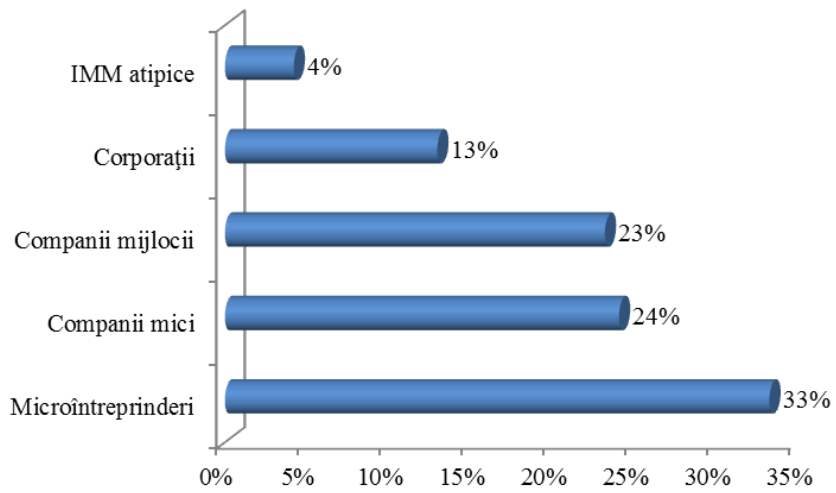
Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind (A) accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și (B) capacitatea companiilor nefinanciare de a face față unor condiții financiare nefavorabile (evoluții privind rata dobânzii și cursul de schimb).

Întrebările vizează opiniile companiilor privind:

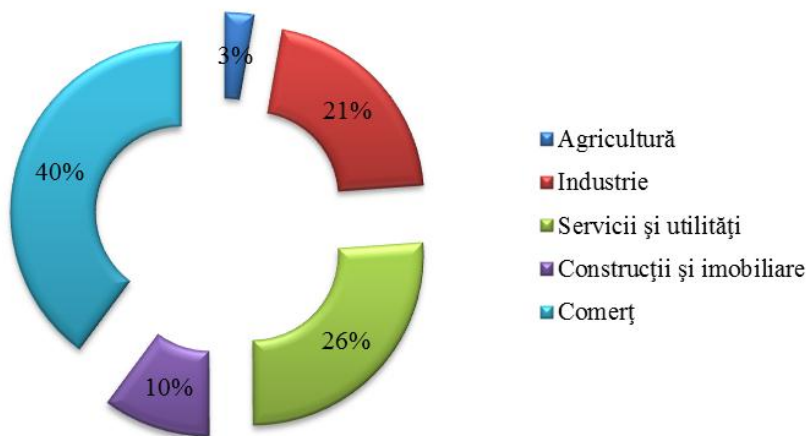
- situația economică generală a firmei;
- disponibilitatea surselor de finanțare,
- condițiile și factorii privind accesul la finanțare al companiilor,
- percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii),
- percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro.

² Firmele intră în categoria IMM dacă au i) mai puțin de 250 de angajați și ii) cifra de afaceri mai mică de 50 mil. euro sau activul total mai mic de 43 mil. euro. Se clasifică în: A) microîntreprinderi dacă au i) mai puțin de 10 de angajați și ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 2 mil. euro. B) întreprinderi mici dacă au i) între 10 și 50 de angajați și ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 10 mil. euro. C) întreprinderi mijlocii dacă au i) între 50 și 250 de angajați și ii) cifra de afaceri sub 50 mil. euro sau activul total sub 43 mil. euro. Conform acestor definiții, rămâne o categorie de IMM atipice care nu poate fi încadrată în nici una din cele 3 categorii anterioare (ex: IMM cu număr de salariați sub 10, dar cu cifră de afaceri și active totale peste 2 mil euro).

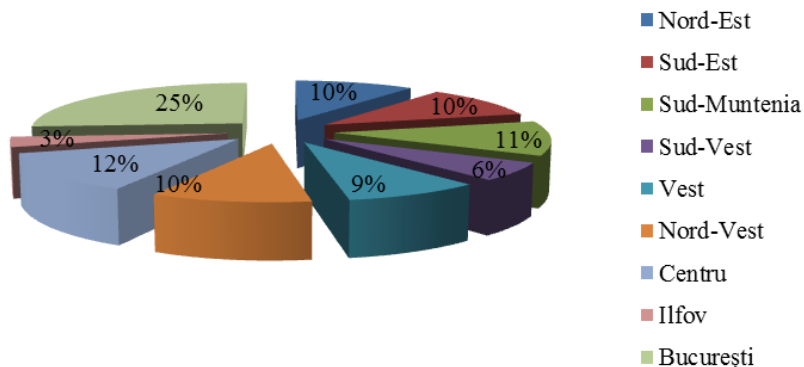
Grafic A1 – Structura eșantionului după mărimea firmei

Grafic A2 – Structura eșantionului după sectorul de activitate al firmei

Grafic A3 – Structura eșantionului după regiunea de dezvoltare unde sunt înregistrate firmele

Analiza răspunsurilor

Răspunsurile la întrebări sunt analizate în funcție de forma în care acestea sunt prezentate, astfel:

a) Pentru întrebările cu grilă de notare se pot urma trei paliere de analiză:

- analiza răspunsurilor separat pentru notele indicând o dinamică pozitivă, pentru notele indicând o lipsă de dinamică și pentru notele indicând o dinamică negativă;
- analiza răspunsurilor doar pentru notele indicând o anumită dinamică;
- analiza în sold net conjunctural (calculat ca diferență între ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind ascendentă/semnificativă și ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind descendentă/nesemnificativă)

b) Pentru întrebările cu răspuns multiplu sau întrebările cu răspuns unic: analiza ponderii celor care au ales o anumită variantă de răspuns în totalul respondenților.

În cazul întrebării „A1. Cum apreciați că au evoluat următorii indicatori pentru companie în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a unui indicator și procentul companiilor care au indicat o scădere a indicatorului. Un rezultat net pozitiv poate indica o îmbunătățire a cifrei de afaceri, profitului sau marjei profitului sau o înrăutățire a costurilor cu forța de muncă, a altor costuri sau a cheltuielilor lunare cu costul creditului.

În cazul întrebării „A2: Care sunt problemele cele mai presante cu care s-a confruntat compania în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o problemă ca fiind semnificativă și procentul companiilor care au indicat o

problemă ca fiind ne semnificativă. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită problemă este semnificativă.

În cazul întrebării „A8: Care este opinia dvs. cu privire la evoluția din ultimele 6 luni a termenilor și condițiilor aplicate creditelor contractate (credite în derulare indiferent de vechime) de la bănci și instituții financiare ne bancare?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o înăsprire a condițiilor și procentul companiilor care au indicat o relaxare a condițiilor. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită condiție a devenit mai stringentă.

În cazul întrebărilor „A9: Vă rugăm să ne precizați cum a evoluat disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în ultimele 6 luni?” și „A10: Cum apreciați că va evolua disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în următoarele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a disponibilității unei surse de finanțare și procentul companiilor care au indicat o scădere a disponibilității unei surse de finanțare. Un rezultat net pozitiv înseamnă că disponibilitatea unei surse de finanțare a crescut (A9) sau va crește (A10).

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele șase luni și așteptările privind următoarele șase luni.

Definirea companiilor cu credite și a companiilor fără credite în derulare

1. Separarea companiilor în companii care au credite în derulare și companii care nu au credite în derulare s-a realizat după varianta de răspuns „d. Nu aveți credite în derulare”, de la întrebarea cu răspuns unic „A7. Cum percepeți relația din ultimele 6 luni cu băncile și instituțiile financiare ne bancare la care ați contractat credite (credite în derulare indiferent de vechime)?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în derulare, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în derulare.

2. Separarea companiilor în companii care au credite în lei și companii care nu au credite în lei s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în lei (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B5. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în lei pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în monedă națională, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în monedă națională.

3. Separarea companiilor în companii care au credite în euro și companii care nu au credite în euro s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în euro (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B7. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în euro pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în euro, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în euro.